

กลไกปรับคาร์บอนก่อนข้ามพรมแดน (CBAM) ในช่วงระยะเปลี่ยนผ่านสำหรับผู้ประกอบการ

สำนักงานที่ปรึกษาการศุลกากร
ประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบรัสเซลส์

© wirestock, Freepik

สวัสดีค่ะ ท่านผู้อ่าน

สหภาพยุโรป (European Union: EU) เป็นเขตเศรษฐกิจสำคัญสำหรับภาคการส่งออกของประเทศไทยเป็นอย่างมาก ถือเป็นตลาดส่งออกที่ใหญ่เป็นอันดับ 4 ของไทย โดยในปี 2564 (2021) การส่งออกจากไทยไปยัง EU มีมูลค่ารวมประมาณ 2.21 หมื่นล้านยูโร (หรือประมาณ 8.16 แสนล้านบาท) แต่ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา EU ได้มีการออกข้อกำหนด การตรวจสอบที่เหมาะสม (Due Diligence) และหน้าที่การรายงานของผู้ผลิตสินค้าและผู้นำเข้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อควบคุมให้สินค้านำเข้ามีมาตรฐานตรงตามคุณค่า (Values) ที่ EU ยึดถือทั้งในด้านสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อม

หนึ่งในข้อกำหนดที่มีผลกระทบต่อผู้ประกอบการไทยมากที่สุดคือกลไกปรับคาร์บอนก่อนข้ามพรมแดน (Carbon Border Adjustment Mechanism: CBAM) ซึ่งใช้บังคับกับสินค้าที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในการผลิตเป็นจำนวนมาก 6 รายการ ได้แก่ บริการไฟฟ้า ซีเมนต์ ปูน เหล็กและเหล็กกล้า อะลูมิเนียม และไฮโดรเจน ที่ส่งออกมาจากประเทศนอก EU เพื่อปรับราคาให้สินค้าเหล่านี้ต้องชำระราคาคาร์บอนเช่นเดียวกับที่สินค้าที่ผลิตในเขต EU ต้องชำระภายใต้ระบบซื้อขายสิทธิในการปล่อยคาร์บอน (EU Emission Trading System: EU ETS) โดยได้เริ่มใช้บังคับแล้วตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2566 (2023) ถือเป็นระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Period) ก่อนจะใช้บังคับอย่างเต็มรูปแบบ (Definitive Period) ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2569 (2026)

รายงานการศึกษานโยบายศุลกากรในต่างประเทศฉบับนี้จึงขอเสนอข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป และข้อควรทราบของผู้ประกอบการในระยะเปลี่ยนของ CBAM เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถนำไปต่อยอดเป็นแนวทางในการปฏิบัติตามข้อกำหนดของ CBAM ได้ในลำดับต่อไป โดยจะอธิบายกลไกการทำงานของ CBAM ข้อควรทราบเกี่ยวกับ CBAM Report ลักษณะและ Pflicht ของสินค้าที่เกี่ยวข้องในแต่ละกลุ่ม และสรุปด้วยคำแนะนำเพิ่มเติม

บราลี รัตนปิณฑะ

บรรณาธิการที่ปรึกษา

นางสาวบราลี รัตนปิณฑะ
อัครราชทูต (ฝ่ายศุลกากร)

นางสาวนันทกมล สีนจนาอนุรักษ์
อัครราชทูตที่ปรึกษา (ฝ่ายศุลกากร)

นางสาวณัฐพร โพธิ์ยอด
เลขานุการเอก (ฝ่ายศุลกากร)

กองบรรณาธิการ

นายกรวีร์ ทองอินท์
เจ้าหน้าที่โครงการ Customs Policy
Monitoring Unit

จัดทำโดย

สำนักงานที่ปรึกษาการศุลกากร
ประจำสถานเอกอัครราชทูต
ณ กรุงบรัสเซลส์

Office of Customs Affairs
Royal Thai Embassy, Brussels

Drève du Rembucher 89
1170 Brussels, Belgium
Tel. +32 2 660 5759
Email: thaicustoms@thaicustoms.be

ท่านผู้อ่านสามารถติดตาม
รายงานฉบับอื่น ๆ ได้ที่
<http://brussels.customs.go.th>
หัวข้อ: รายงานการศึกษา

สารบัญ

01

กลไกปรับคาร์บอนก่อนข้ามพรมแดน (CBAM)
ในระยะเปลี่ยนผ่าน

1

กลไกการทำงานของ CBAM	3
ขอบเขตของปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Embedded Emission)	4

02

ข้อควรทราบสำหรับผู้ประกอบการ
ในระยะเปลี่ยนผ่านของ CBAM

5

ผู้มีหน้าที่รายงานปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Reporting Declarant)	5
ข้อมูลที่ผู้ผลิตต้องรายงานต่อ EU	6
วงจรการรายงาน (Reporting Period)	7
กระบวนการรายงาน และการบริหารข้อมูลของ CBAM	9
การนำเข้ามาผลิตหรือการแปรรูปภายใน EU (Inward Processing)	10

03

ข้อมูลที่สำคัญของสินค้า CBAM แต่ละประเภท 11

ซีเมนต์	12
ไฮโดรเจน	13
ปุ๋ย	14
เหล็กและเหล็กกล้า	15
อะลูมิเนียม	17
สินค้าที่ได้รับการยกเว้นจาก CBAM	18

04

บริบทของประเทศไทย
และคำแนะนำสำหรับผู้ประกอบการ 19

กลไกปรับคาร์บอนก่อนข้ามพรมแดน (Carbon Border Adjustment Mechanism: CBAM) ในระยะเปลี่ยนผ่าน

ในเดือนธันวาคม 2562 (2019) สหภาพยุโรป (European Union: EU) ได้ออกแผนการปฏิรูปสีเขียว (European Green Deal) ในฐานะแผนยุทธศาสตร์ในการสร้างสังคมที่มั่งคั่งและอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายสำคัญ คือ การลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลงอย่างน้อยร้อยละ 55 ภายในปี 2573 (2030) ถือเป็นแผนงานขนาดใหญ่ที่ทุกหน่วยงานของ EU ต้องมีส่วนร่วมและมีผลกระทบต่อประเทศคู่ค้าของ EU ด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ แผนการปฏิรูปสีเขียวได้นำมาซึ่งชุดกฎหมาย “Fit for 55 Package” ซึ่งเป็นข้อกฎหมายที่ขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปในประเทศต่าง ๆ เช่น กฎหมายการจัดตั้งระบบซื้อขายสิทธิในการปล่อยคาร์บอน (EU Emission Trading System: EU ETS) กฎหมายพลังงานหมุนเวียน (Renewable Energy Directive: RED) และกฎหมายว่าด้วยกลไกปรับคาร์บอนก่อนข้ามพรมแดน (Carbon Border Adjustment Mechanism: CBAM)

ระบบซื้อขายสิทธิในการปล่อยคาร์บอน (EU ETS) เริ่มมีผลใช้บังคับตั้งแต่ปี 2548 (2005) ตั้งอยู่บนหลักการค้าขายแลกเปลี่ยนก๊าซเรือนกระจก (Cap and Trade) กล่าวคือ EU ได้กำหนดเพดานการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Cap) และจัดสรรสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในรูปแบบใบอนุญาตปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Allowance) แก่ผู้ผลิตในเขต EU ถ้าผู้ผลิตรายใดปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำกว่าจำนวนในใบอนุญาต ก็สามารถนำใบอนุญาตที่เหลือไปขายต่อแก่ผู้ประกอบการรายอื่นได้ (Trade) และ EU ได้ลดปริมาณ Cap ลงอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลดลงตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม มาตรการดังกล่าวไม่มีผลใช้บังคับกับพื้นที่การผลิตนอกเขต EU ผู้ประกอบการหลายรายจึงย้ายฐานการผลิตไปยังภูมิภาคอื่น เช่น ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และภูมิภาคเอเชียใต้ เพื่อลดต้นทุนการผลิต ดังนั้น สินค้าที่ผลิตนอก EU และถูกนำเข้ามายัง EU ส่งผลให้ผู้ผลิตใน EU เสียเปรียบและถือเป็นการรั่วไหลของคาร์บอน (Carbon Leakage) เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว EU จึงได้ออกกลไกปรับคาร์บอนก่อนข้ามพรมแดน (CBAM) ที่จะกำหนดให้ผู้นำเข้าสินค้ามาใน EU หรือผู้ผลิตสินค้านอก EU ต้องซื้อใบอนุญาตปล่อยก๊าซเรือนกระจก¹ (CBAM Certificate) ในปริมาณที่เท่ากับปริมาณก๊าซที่ปล่อยออกมาจากกระบวนการผลิตของสินค้านั้น ๆ (Embedded Emission)

กลไก CBAM ใช้บังคับกับสินค้า CBAM (CBAM Goods) 6 รายการ ได้แก่ ซีเมนต์ ไฮโดรเจน ปุ๋ย เหล็กและเหล็กกล้า อะลูมิเนียม และไฟฟ้า รวมทั้งสินค้าตั้งต้นและปลายน้ำบางรายการ และการปล่อยก๊าซทางอ้อม เช่น การปล่อยก๊าซจากไฟฟ้าที่ใช้ในการผลิตสินค้า โดยระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Period) เริ่มใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2566 (2023) จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2568 (2025) เพื่อให้ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องได้ปรับตัวและยังไม่มีภาระค่าธรรมเนียมใบอนุญาตปล่อยก๊าซในขณะนี้ ทั้งนี้ จะเริ่มการซื้อขายใบอนุญาตปล่อยคาร์บอนอย่างเต็มรูปแบบ (Definitive Period) ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2569 (2026)

สินค้า CBAM

ซีเมนต์

ไฮโดรเจน

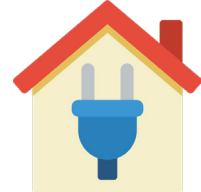
ปุ๋ย

เหล็กและเหล็กกล้า

อะลูมิเนียม

ไฟฟ้า

Transitional Period

1 October 2023

Definitive Period

1 January 2026

¹ ก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse Gases) คือกลุ่มก๊าซในชั้นบรรยากาศโลกที่สามารถกักเก็บและดูดกลืนความร้อนที่ได้รับมาจากดวงอาทิตย์ได้ มีความสำคัญต่อการรักษาอุณหภูมิให้โลกอบอุ่น แต่เมื่อมีปริมาณมากเกินไปทำให้โลกอยู่ในภาวะโลกร้อน โดยมีก๊าซเรือนกระจกที่สำคัญคือ คาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) มีเทน (CH₄) ไนตรัสออกไซด์ (N₂O) และกลุ่มก๊าซฟลูออรีน เช่น ไฮโดรฟลูออโรคาร์บอน (HFCs) คลอโรฟลูออโรคาร์บอน (CFCs)

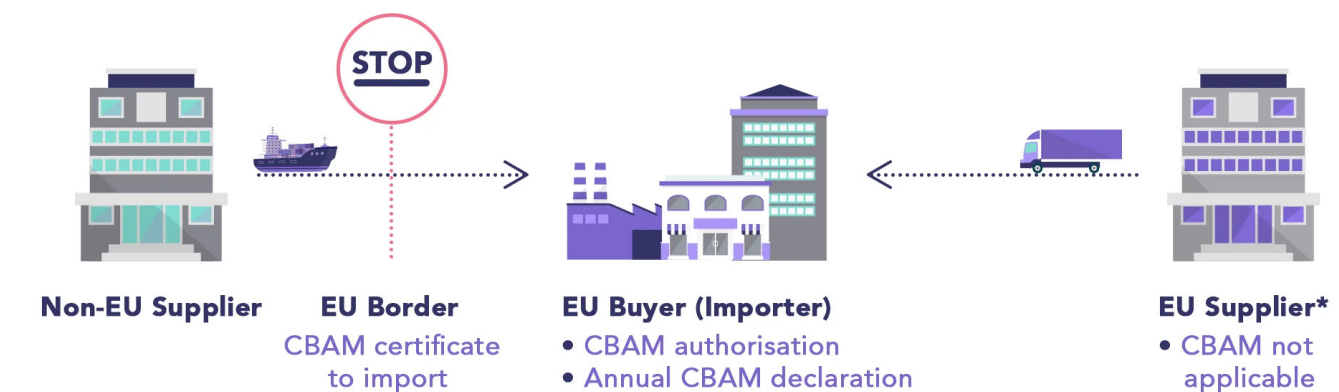
กลไกการทำงานของ CBAM

ถึงแม้ว่าผู้ประกอบการจะยังไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม การปล่อยก๊าซในช่วงระยะเปลี่ยนผ่าน แต่ช่วงระยะเวลานี้ก็มีความสำคัญต่อผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้า - ส่งออกเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นช่วงที่หน่วยงานต่าง ๆ ต้องปรับปรุงโครงสร้างและรายงานปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Embedded Emission) ให้แก่ EU เป็นรายไตรมาส ซึ่งอาจต้องเสียค่าปรับและมีบทลงโทษอื่นหากไม่รายงานตามกำหนดเวลา และการปฏิบัติตามข้อกำหนดต่าง ๆ ในระยะเปลี่ยนผ่านนี้จะมีผลโดยตรงต่อการได้รับใบอนุญาตหรือการได้รับสิทธิประโยชน์ในช่วงเวลาที่กลไกของ CBAM ใช้บังคับอย่างเต็มรูปแบบ รายงานการศึกษานโยบายศุลกากรในต่างประเทศฉบับนี้ จึงขอเสนอเกี่ยวกับข้อกำหนด CBAM ในระยะเปลี่ยนผ่าน เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถปรับตัวได้ทันเวลา และเพื่อให้ศุลกากรเตรียมรับมือกับสินค้าและเอกสารที่เกี่ยวข้องได้อย่างครอบคลุม

กลไก CBAM กำหนดให้มีการเก็บค่าธรรมเนียม (Charge) กับสินค้า CBAM ที่นำเข้ามาจากนอกเขต EU ในอัตราเทียบเท่ากับค่าธรรมเนียมที่ EU เก็บกับอุตสาหกรรมภายในของ EU ภายใต้ระบบ EU ETS โดยผู้นำเข้าจะต้องซื้อใบรับรอง CBAM (CBAM Certificates) โดยค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บจะคำนวณจากปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ปล่อยในช่วงกระบวนการผลิต (Embedded Emission) และในบางกรณี อาจรวมถึงปริมาณก๊าซที่ปล่อยทางอ้อม (Indirect Emissions) ด้วย ทั้งนี้ หากประเทศต้นทางได้มีการเรียกเก็บค่าคาร์บอนกับสินค้านำเข้าดังกล่าวแล้ว ทางกร EU ก็จะคำนวณว่ายังจะต้องมีการเก็บค่าธรรมเนียม CBAM อีกหรือไม่ โดยอาจเป็นการเก็บส่วนต่างระหว่างค่าคาร์บอนที่ได้จ่ายให้ประเทศต้นทางแล้ว กับค่าคาร์บอนภายใต้ระบบ EU ETS

ในช่วงระยะเวลาเปลี่ยนผ่านผู้นำเข้าจะมีหน้าที่ในการรายงานข้อมูลปริมาณ Embedded Emission รายไตรมาส ซึ่งการรายงานนี้จะมีผลต่อการพิจารณาการได้รับอนุญาตให้เป็นผู้นำเข้าสินค้า CBAM (Authorised Declarant) เมื่อมีการใช้บังคับเต็มรูปแบบในปี 2569 (2026)

How the EU Carbon Adjustment Mechanism Will Work

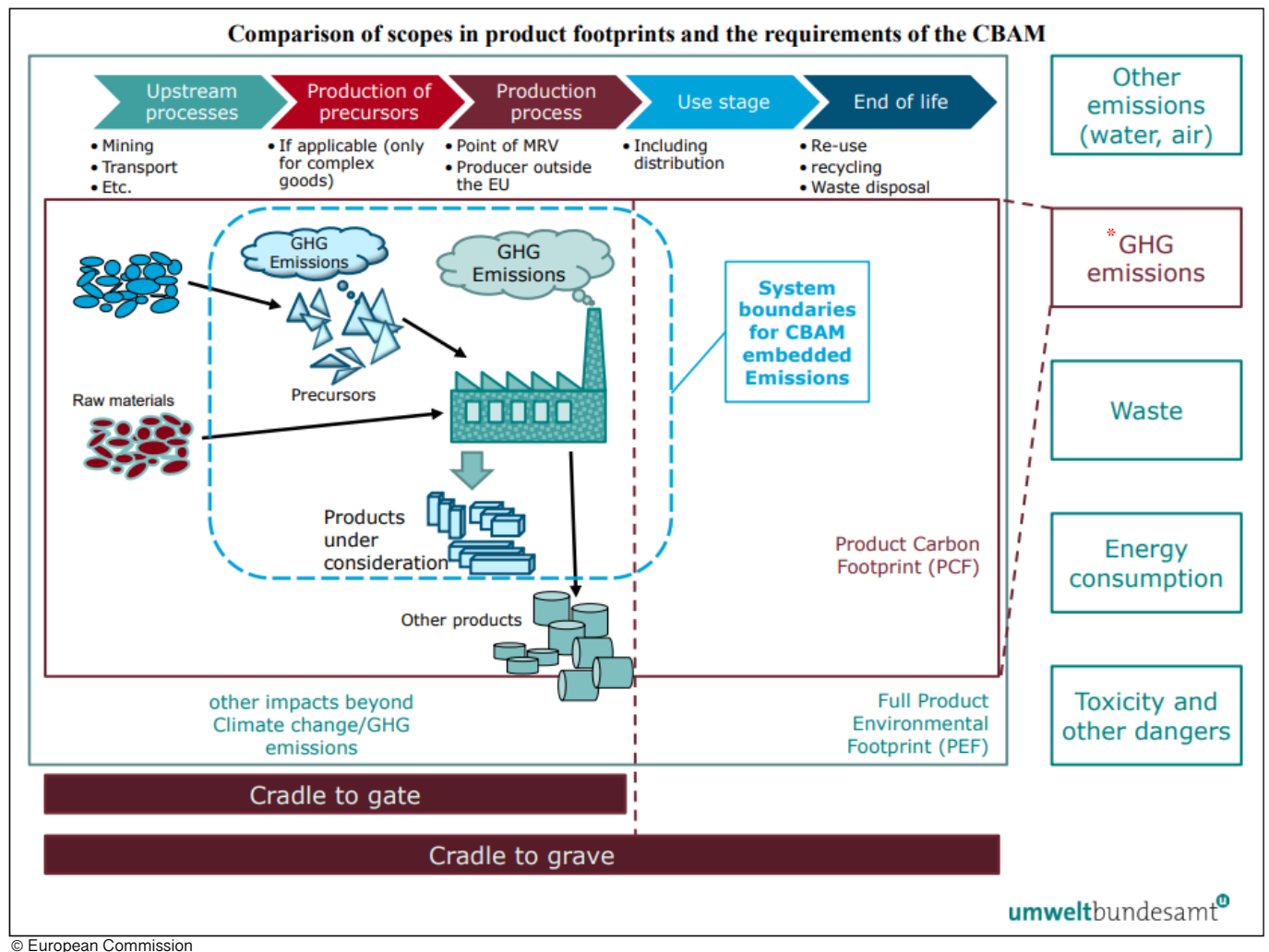
© Terrascope

*Including supplier from Iceland, Liechtenstein, Norway, and Switzerland

ขอบเขตของปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Embedded Emission)

Embedded Emission คือ ปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิตสินค้าซึ่งมีแนวคิดในทำนองเดียวกันกับการวัดคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของผลิตภัณฑ์ (Carbon Footprint of Products: CFP) แต่ Embedded Emission จะมีขอบเขตอยู่แค่ปริมาณก๊าซในช่วงการผลิตเท่านั้น ในขณะที่ CFP จะครอบคลุมปริมาณก๊าซเรือนกระจกของทั้งวงจรผลิตภัณฑ์ ตั้งแต่การผลิต การใช้งาน (Use Stage) การหมดอายุการใช้งาน (End of Life)

จากแผนภาพด้านล่าง สังเกตได้ว่า CBAM ให้ความสนใจกับปริมาณก๊าซที่เกิดขึ้นในช่วงการผลิตสินค้าตั้งต้น (Production of Precursors) และช่วงการผลิตสินค้าหลัก (Production Process) เท่านั้น ผู้ประกอบการจึงควรกำหนดขอบเขตการผลิตที่เกี่ยวข้องของตัวเองให้ชัดเจน เพื่อการคำนวณค่า Embedded Emission ที่ถูกต้อง

*Greenhouse Gases

ข้อควรทราบสำหรับผู้ประกอบการ ในระยะเปลี่ยนผ่านของ CBAM

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นว่า ในระยะเปลี่ยนผ่าน ผู้ประกอบการจะยังไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมใด ๆ แต่มีหน้าที่รายงานปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เกิดในระหว่างการผลิตของสินค้า (Embedded Emission) ที่นำเข้ามายัง EU โดยกระบวนการรายงานดังกล่าวมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผู้มีหน้าที่รายงาน ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Reporting Declarant)

ในระยะเปลี่ยนผ่าน EU ได้กำหนดว่าผู้ที่มีหน้าที่รายงานปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในระหว่างการผลิตสินค้านำเข้าชนิดนั้น ๆ หรือ Reporting Declarant ยึดตามหลักให้ผู้ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติพิธีการศุลกากรของการนำเข้าสินค้านั้น เป็นผู้รายงาน Embedded Emission แก่ทางการ EU ด้วย จึงเป็นได้ทั้ง

1. **ผู้นำเข้า (Importer)** ที่เป็นผู้ปฏิบัติพิธีการศุลกากรด้วยตนเอง
2. **ตัวแทนออกของที่ได้รับอนุญาตให้ปฏิบัติพิธีการศุลกากรแทนผู้นำเข้า (Indirect Customs Representative)** ในกรณีที่ผู้นำเข้าเป็นผู้ประกอบการนอกเขต EU (Third Country Operator) และ
3. **บุคคลที่ได้รับอนุญาตจากศุลกากรให้ปฏิบัติพิธีการศุลกากรได้**

Reporting Declarant ต้องส่งรายงานที่เรียกว่า CBAM Report รายไตรมาสให้แก่คณะกรรมการยุโรป (European Commission) ผ่านระบบการส่งข้อมูล CBAM ในระยะเปลี่ยนผ่าน (CBAM Transitional Registry) ไม่เกินหนึ่งเดือนหลังจากสิ้นไตรมาส นั้น ๆ นอกจากนี้ EU ยังต้องการข้อมูลการติดตามและการรายงาน Embedded Emission ของสินค้า (Report of the Embedded Emissions of Goods) จากผู้ผลิตสินค้า (Operator of an Installation) ที่อยู่นอกอาณาเขต EU ด้วยเช่นกัน **จึงสรุปได้ว่าทั้งผู้นำเข้า (หรือตัวแทนผู้นำเข้า) และผู้ผลิตสินค้านอกเขต EU ล้วนมีหน้าที่การรายงานปริมาณ Embedded Emission ในกรอบของ CBAM**

ทั้งนี้ แต่ละประเทศสมาชิก EU จะตั้งหน่วยงานรัฐที่ใช้บังคับข้อกำหนดต่าง ๆ ของกลไก CBAM ระดับชาติ (National CBAM Competent Authority: NCA) ซึ่งรับผิดชอบการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของ CBAM Report จากผู้ประกอบการที่นำเข้าสินค้าที่จะนำเข้า EU ผ่านทางประเทศนั้น ซึ่ง NCA จะกำหนดค่าปรับและบทลงโทษต่อผู้ประกอบการที่ไม่ส่งรายงานในกรอบเวลาที่กำหนด และคณะกรรมการยุโรปจะเป็นผู้เก็บข้อมูลใน CBAM Report ไว้ใน CBAM Transitional Registry เพื่อการพัฒนาให้เป็นระบบการส่งข้อมูลกลางของ CBAM (CBAM Registry) เมื่อกลไก CBAM เริ่มใช้บังคับเต็มรูปแบบ

© Storyset, Freepik

2. ข้อมูลที่ผู้ผลิต (Operator of an Installation) ต้องรายงานต่อ EU

2.1 ข้อมูลการปล่อยก๊าซโดยตรง (Direct Emission)

ผู้ผลิตต้องรวบรวมข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในกระบวนการผลิตของสินค้าที่เกิดขึ้นโดยตรง (Direct Emission) ในโรงงานของผู้ผลิต เพื่อส่งให้ผู้นำเข้าหรือตัวแทนผู้นำเข้ารายงานใน CBAM Report โดยมีการจำแนกข้อมูลตามประเภทของสินค้าแต่ละชนิดที่ผลิตในโรงงาน และข้อมูลการเกิดก๊าซของเสีย (Waste Gases) เช่น ก๊าซจากเตาหลอม (Blast Furnace Gas) ที่เกิดขึ้นในอุตสาหกรรมเหล็ก

© Vectorjuice, freepik

2.2 ปริมาณ Embedded Emission ของวัตถุดิบตั้งต้น (Precursor Material)

ผู้ผลิตยังต้องรายงานปริมาณ Embedded Emission ของวัตถุดิบตั้งต้น (Precursor Material) ซึ่งก็จัดเป็นสินค้า CBAM สำหรับนำมาผลิตเป็นสินค้านั้นด้วย ดังนั้นผู้ผลิตสินค้าจึงต้องขอรายงานปริมาณการปล่อยก๊าซจากผู้ผลิตวัตถุดิบตั้งต้นมาอีกชั้นหนึ่ง เพื่อให้สามารถรวบรวมปริมาณก๊าซที่เกิดขึ้นเพื่อการผลิตสินค้าได้ครบถ้วนที่สุด

3. วงรอบการรายงาน (Reporting Period)

ผู้ผลิตและผู้นำเข้ามีวงรอบการรายงานปริมาณ Embedded Emission ที่ไม่ตรงกัน มีรายละเอียดดังนี้

3.1 วงรอบการรายงานสำหรับผู้ผลิต

ผู้ผลิตมีวงรอบการรายงานทุก 12 เดือน โดยสามารถนับตามปีปฏิทินหรือปีงบประมาณก็ได้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความต่อเนื่องและสะท้อนข้อมูลการผลิตที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละฤดูกาล อย่างไรก็ตาม หากผู้ผลิตมีการส่งรายงานในระบบ Monitoring, Reporting and Verifying (MRV) ในกรอบของระบบ EU ETS อยู่แล้ว ก็สามารถรายงานในรอบเวลาที่สอดคล้องกับการรายงานกับระบบ MRV ได้ แต่ต้องมีรอบระยะเวลาอย่างน้อย 3 เดือน

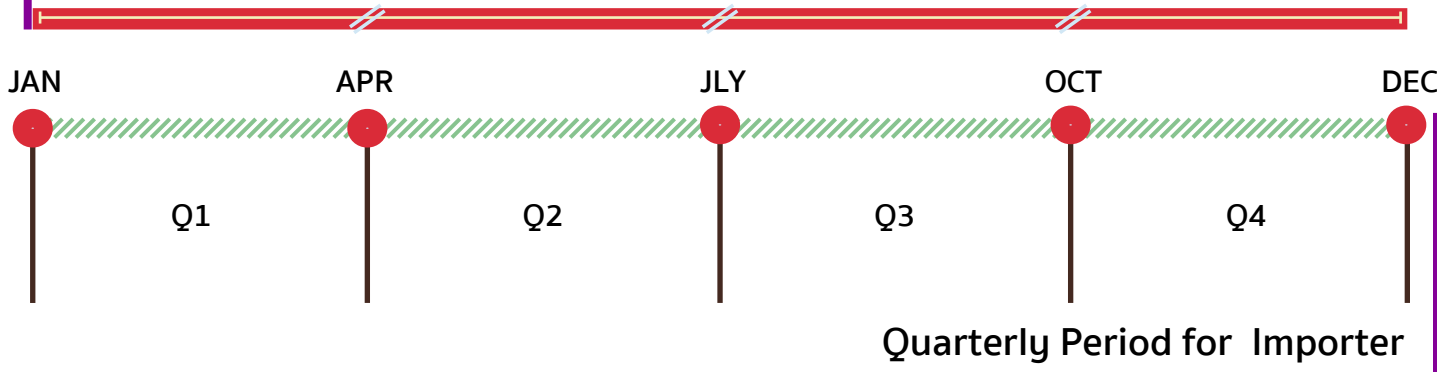
เพื่อให้สามารถส่งรายงานได้อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นของระยะเปลี่ยนผ่าน ผู้ผลิตสามารถส่งรายงานฉบับแรกในเดือนมกราคม 2567 (2024) ซึ่งรายงานข้อมูลในปี 2566 (2023) ซึ่งตรงกับรอบการรายงานไตรมาสแรกของผู้นำเข้า ทั้งนี้ การเก็บข้อมูลย้อนหลังควรใช้การประมาณจากข้อมูลที่มีการบันทึกไว้ และผู้ผลิตควรต้องเริ่มวางแผนวิธีการติดตามค่าการปล่อยก๊าซอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องที่สุด และควรส่งข้อมูล Embedded Emission ให้แก่ผู้นำเข้าสำหรับการทำงาน CBAM Report ในแต่ละไตรมาสด้วย

3.2 วงรอบการรายงานสำหรับผู้นำเข้า

ผู้นำเข้ามีหน้าที่ต้องส่ง CBAM Report ในทุก ๆ ไตรมาส โดยไตรมาสแรก คือ ช่วงเดือนตุลาคม 2566 (2023) ถึงเดือนธันวาคม 2566 (2023) ซึ่งมีกำหนดส่งไม่เกินหนึ่งเดือนหลังจากระยะนั้น คือ ภายในวันที่ 31 มกราคม 2567 (2024) และไตรมาสสุดท้ายในช่วงระยะเปลี่ยนผ่าน คือ ช่วงเดือนตุลาคม 2568 (2025) ถึงเดือนธันวาคม 2568 (2025) กำหนดส่งภายในวันที่ 31 มกราคม 2569 (2026)

CBAM Report ในแต่ละไตรมาสควรสรุปปริมาณ Embedded Emission ที่เกิดขึ้นจากการผลิตของสินค้านำเข้านั้นที่แยกข้อมูลการปล่อยก๊าซโดยตรงและโดยอ้อมอย่างชัดเจน พร้อมข้อมูลราคาคาร์บอนที่จ่ายแล้วนอกเขต EU และต้องระบุวันที่นำเข้าที่หมายถึงวันที่สินค้าผ่านพิธีการศุลกากรและเข้าสู่ตลาด EU

12 Month Period for Operator of an Installation *or at least 3 months if linked to EU ETS's MRV*

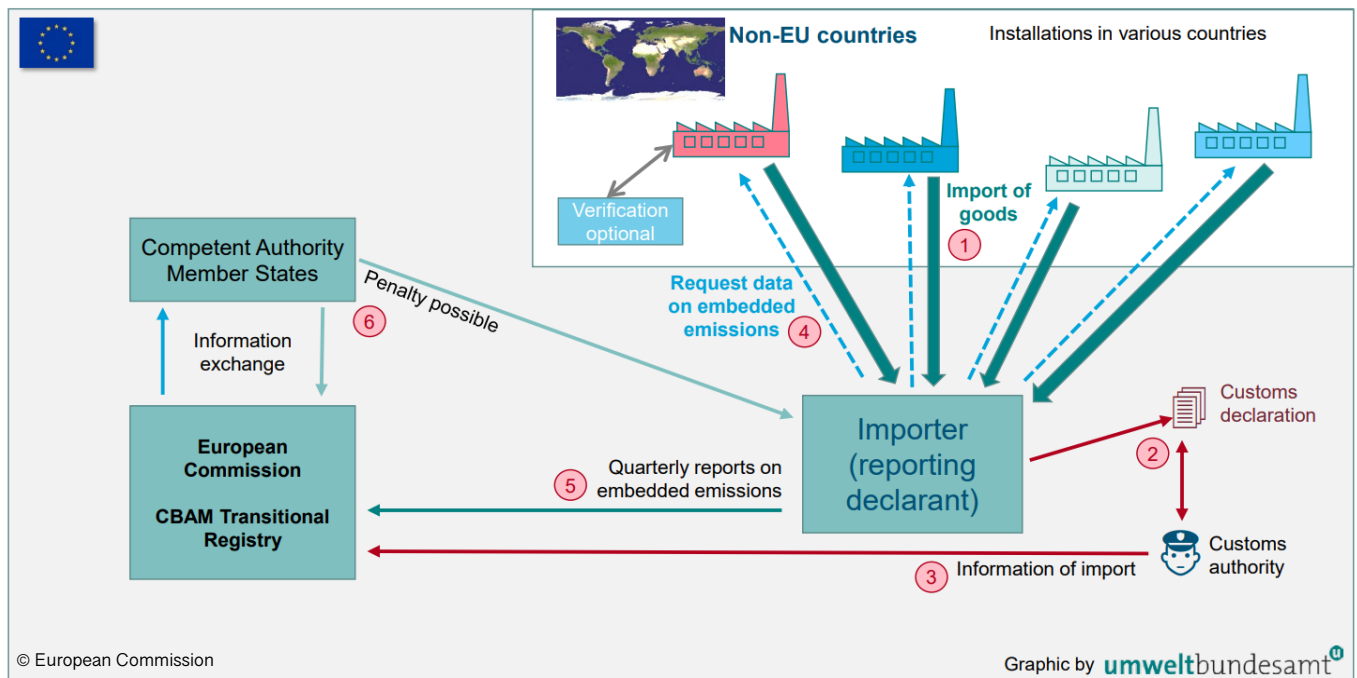
เมื่อวงรอบการส่งรายงานของผู้ผลิตและผู้นำเข้านั้นไม่ตรงกัน แต่ผู้นำเข้าต้องใช้ข้อมูล Embedded Emission ที่ส่งมาจากผู้ผลิตเพื่อนำมารายงานใน CBAM Report ในแต่ละไตรมาส จึงให้ยึดเอาข้อมูลใหม่ที่สุดในแต่ละรอบการรายงาน โดยสามารถยกตัวอย่างการใช้ข้อมูลในแต่ละสถานการณ์ได้ดังนี้

- ผู้นำเข้าส่งรายงานทั้ง 4 ไตรมาสของปีโดยใช้ข้อมูล Embedded Emission จากผู้ผลิตในรอบปีก่อนหน้า เช่น การส่ง CBAM Report ไตรมาสที่ 1 - 4 (Q1 - Q4) ของปี 2568 (2025) ให้ใช้รายงานของผู้ผลิตประจำปี 2567 (2024) อย่างไรก็ตาม หากผู้ผลิตส่งรายงานประจำปี 2567 (2024) ล่าช้า ไม่ทันต่อการทำ CBAM Report ไตรมาสที่ 1 ของปี 2568 (2025) ให้ใช้ข้อมูลรายงานของผู้ผลิตในปี 2566 (2023) แทนก่อนได้
- หากผู้ผลิตมีการรายงานข้อมูล Embedded Emission ตามรอบเดียวกันกับระบบ MRV ผู้นำเข้าจะสามารถใช้ข้อมูลที่ทันสมัยกว่าได้ เช่น ผู้ผลิตมีรอบการส่งรายงานทุก ๆ 3 เดือน ผู้นำเข้าจะสามารถใช้ข้อมูลจากการรายงานไตรมาสที่ 1 ของผู้ผลิต ใน CBAM Report ของตนในไตรมาสที่ 2 ได้
- ผู้นำเข้าสามารถขอข้อมูลกับผู้ผลิตได้โดยตรงสำหรับประกอบการทำ CBAM Report ในแต่ละไตรมาส

ทั้งนี้ สามารถทำการแก้ไขข้อมูลใน CBAM Report ที่ได้ส่งไปแล้วของแต่ละไตรมาสได้ในระยะเวลา 2 เดือนหลังจบไตรมาสนั้น เพื่อเอื้อให้ผู้นำเข้าสามารถนำข้อมูล Embedded Emission จากผู้ผลิตที่เผยแพร่หลังจากที่ผู้นำเข้าได้ส่ง CBAM Report ไปแล้ว มาแก้ไขให้ข้อมูลถูกต้องย้อนหลังได้ สำหรับการส่ง CBAM Report ในสองไตรมาสแรก คือ ช่วงเดือนตุลาคม 2566 (2023) ถึงเดือนธันวาคม 2566 (2023) และช่วงเดือนมกราคม 2567 (2024) ถึงเดือนมีนาคม 2567 (2024) ได้รับการอนุมัติให้ทำการแก้ไขได้จนถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2567 (2024)

4. กระบวนการรายงาน และการบริหารข้อมูลของ CBAM

แผนภาพข้างต้นแสดงกระบวนการรายงานและการบริหารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ CBAM ในระยะเปลี่ยนผ่าน โดยสามารถอธิบายตามลำดับได้ดังนี้

- ผู้นำเข้า หรือ Reporting Declarant ได้รับสินค้าจากผู้ผลิตหลายราย ซึ่งมีถิ่นกำเนิดจากประเทศนอกเขต EU หลายประเทศ
- สำหรับการนำเข้าแต่ละครั้ง ผู้นำเข้าต้องปฏิบัติตามพิธีการศุลกากร ซึ่งหน่วยงานศุลกากรที่เกี่ยวข้องจะทำการตรวจสอบเอกสารและตรวจปล่อยสินค้าตามปกติ
- หน่วยงานศุลกากร ณ ประเทศนำเข้าส่งข้อมูลของสินค้าไปยังคณะกรรมการยุโรปด้วยระบบ CBAM Transitional Registry ข้อมูลดังกล่าวจะถูกนำไปตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของ CBAM Report แต่ละไตรมาส
- ผู้นำเข้าขอข้อมูล Embedded Emission ของสินค้าที่ตนจะนำเข้าจากผู้ผลิต ซึ่งในบางกรณีอาจเป็นการร้องขอผ่านผู้ค้าคนกลางที่จะส่งคำร้องต่อไปให้ผู้ผลิตเอง จากนั้นผู้ผลิตจะส่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกลับมาให้ผู้นำเข้า ซึ่งอาจมีการยืนยันความถูกต้องของข้อมูลโดยผู้ตรวจสอบอิสระได้ (Third-party Verifier)
- ผู้นำเข้าส่ง CBAM Report ทางระบบ CBAM Transitional Registry
- เมื่อได้รับข้อมูลการนำเข้าจากศุลกากรและ CBAM Report จากผู้นำเข้าแล้ว คณะกรรมาธิการยุโรปและหน่วยงานรัฐที่ใช้บังคับข้อกำหนด CBAM ของประเทศสมาชิก EU (NCA) จะแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันเพื่อการตรวจสอบ โดยคณะกรรมการยุโรปจะตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของ CBAM Report โดยการเทียบข้อมูลที่ได้จากศุลกากร หากพบความผิดปกติจะแจ้งให้ NCA ทราบ จากนั้น NCA จะดำเนินการตรวจสอบเพิ่มเติมโดยการติดต่อไปยังผู้นำเข้าให้ชี้แจงความผิดปกติ หรือขอให้ส่งเอกสารเพิ่มเติม หากไม่ได้รับการแก้ไข NCA สามารถพิจารณาการลงโทษโดยการเรียกเก็บค่าปรับ (ผู้นำเข้าที่รับบทลงโทษควรแจ้งเหตุความผิดพลาดนี้ให้ผู้ผลิตทราบเพื่อปรับปรุงรูปแบบการส่งรายงานในครั้งถัดไป)

5. การนำเข้ามาผลิต หรือเพื่อการแปรรูปภายใน EU (Inward Processing)

ตามกฎหมาย Union Customs Code ของ EU ระบุว่า การนำเข้ามาผลิตหรือเพื่อการแปรรูปภายใน EU (Inward Processing) ได้รับการยกเว้นอากรขาเข้าและภาษีมูลค่าเพิ่มหากสินค้าที่ผ่านการผลิต/แปรรูปแล้วจะถูกส่งออกไปนอก EU (Re-export) แต่จะต้องเสียภาษีอากรหากสินค้านั้นถูกนำมาจำหน่ายภายในตลาด EU ซึ่งแนวทางนี้ถูกนำมาใช้กับสินค้า CBAM ด้วยเช่นกัน หากเป็นการนำเข้าเพื่อการ Re-export สินค้านั้นจะไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรการ CBAM แต่หากนำมาจำหน่ายใน EU หลังการผลิต/แปรรูป (Released for Free Circulation) ผู้นำเข้าจะมีหน้าที่รายงานตามกรอบ CBAM

มาตรา 6 ของระเบียบการใช้บังคับ CBAM (Implementation Regulation) ระบุข้อกำหนดพิเศษที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าสินค้า CBAM ในกรณีที่ถูกนำมาจำหน่ายในตลาด EU หลังกระบวนการ Inward Processing ดังนี้

- หากสินค้า CBAM ไม่ได้ถูกปรับเปลี่ยน (Modified) ในระหว่างกระบวนการ Inward Processing ผู้นำเข้าจะต้องรายงานทั้งปริมาณสินค้าและข้อมูล Embedded Emission พร้อมระบุประเทศถิ่นกำเนิดสินค้า
- หากสินค้า CBAM ถูกปรับเปลี่ยน (Modified) ในระหว่างกระบวนการ Inward Processing จนไม่เหลือสถานะ CBAM อีกต่อไป ผู้นำเข้าจะยังคงต้องรายงานปริมาณสินค้า ข้อมูล Embedded Emission และถิ่นกำเนิดสินค้า
- หากสินค้าถูกปรับเปลี่ยน (Modified) ในระหว่างกระบวนการ Inward Processing จนกลายเป็นสินค้า CBAM ผู้นำเข้าจะต้องรายงานข้อมูลสินค้าพร้อมระบุราคาคาร์บอนที่โรงงานต้องชำระตามระบบ EU ETS ร่วมด้วย

ข้อมูลที่สำคัญ ของสินค้า CBAM แต่ละประเภท

CO₂

กฎหมาย CBAM มีผลใช้บังคับกับสินค้าซึ่งมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในกระบวนการผลิต ได้แก่ 1. ซีเมนต์ 2. ไฮโดรเจน 3. ปูน 4. เหล็กและเหล็กกล้า 5. อะลูมิเนียม และ 6. ไฟฟ้า² โดยผู้นำเข้าและผู้ผลิตควรสามารถจำแนกได้ว่าสินค้าของตนอยู่ในขอบเขตของ CBAM หรือไม่ จึงขอเสนอลักษณะและข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับสินค้าแต่ละประเภท รวมไปถึงสินค้าตั้งต้นในรูปแบบตารางเพื่อช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถจำแนกสินค้าและคำนวณปริมาณ Embedded Emission ได้อย่างถูกต้อง และเพื่อให้ศุลกากรไทยมีข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการตรวจสอบสินค้าและเอกสารที่เกี่ยวข้องก่อนการส่งออก

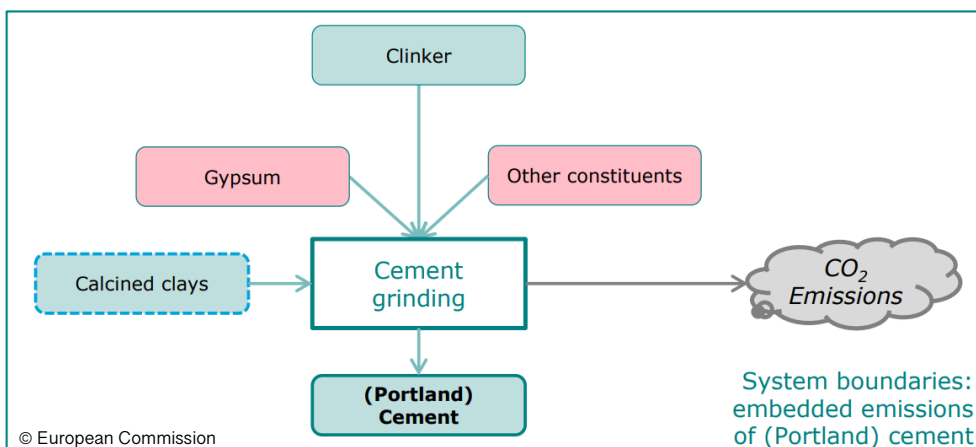

© PermuTrade

1. ซีเมนต์

หน่วยการผลิต	เมตริกตัน (ผู้นำเข้ารายงานแยกตามชนิดสินค้าและโรงงานที่ผลิตในประเทศถิ่นกำเนิด)
กระบวนการผลิตที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจก	- การผลิตซีเมนต์เม็ด (Cement clinker) และผงเคโอลิน (Calcine Clays) - การบดผสมซีเมนต์เม็ดเพื่อผลิตซีเมนต์
ก๊าซเรือนกระจกที่เกี่ยวข้อง	ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO ₂)
หน่วยการปล่อยก๊าซโดยตรง	ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (tCO ₂ e)
หน่วยการปล่อยก๊าซทางอ้อม	ปริมาณกระแสไฟฟ้าที่ใช้ในการผลิต หน่วยเมกะวัตต์ต่อชั่วโมง (MWh)
หน่วยของ Embedded Emission	ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (tCO ₂ e)

ภาพแสดงกระบวนการบดผสมซีเมนต์เม็ดเข้ากับแรียิปซัม ผงเคโอลิน และสารประกอบอื่น ๆ เพื่อผลิตซีเมนต์ ซึ่งก่อให้เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์

² ในขณะนี้ EU ยังไม่ได้นำเสนอข้อมูลของไฟฟ้าเช่นเดียวกับสินค้าอื่น ๆ

พิกัดสินค้า (CN Code)³ และสินค้าตั้งต้นที่เกี่ยวข้อง

สินค้า	CN Code	สินค้าตั้งต้นที่เกี่ยวข้อง
ผงเคลือบ	2507 00 80	
ซีเมนต์เม็ด	2523 10 00	
ซีเมนต์ขาวจะแต่งสีหรือไม่ก็ตาม	2523 21 00	ผงเคลือบ
พอร์ตแลนด์ซีเมนต์อื่น ๆ	2523 29 00	ซีเมนต์เม็ด
ไฮดรอลิกซีเมนต์อื่น ๆ	2523 90 00	

2. ไฮโดรเจน

©Freepik

หน่วยการผลิต

เมตริกตันของไฮโดรเจนบริสุทธิ์
(ผู้นำเข้ารายงานแยกตามชนิดสินค้าและโรงงานที่ผลิตในประเทศถิ่นกำเนิด)

กระบวนการผลิต ที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจก

- การผลิตไฮโดรเจนโดยการรีฟอร์มมิงด้วยไอน้ำ (Steam reforming) หรือกระบวนการ Partial oxidation ของสารไฮโดรคาร์บอน (Hydrocarbon)
- การแยกน้ำด้วยไฟฟ้า (Water Electrolysis)
- การแยกสารคลอไรด์-อัลคาไลในน้ำเกลือด้วยกระแสไฟฟ้า (Chlor-alkali electrolysis)
- การผลิตสารโซเดียมคลอไรด์ (Sodium Chlorate)

ก๊าซเรือนกระจกที่เกี่ยวข้อง

ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂)

หน่วยการปล่อยก๊าซโดยตรง

ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (tCO₂e)

หน่วยการปล่อยก๊าซทางอ้อม

ปริมาณกระแสไฟฟ้าที่ใช้ในการผลิต หน่วยเมกะวัตต์ต่อชั่วโมง (MWh)

หน่วยของ Embedded Emission

ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (tCO₂e)

³ พิกัดสินค้าในระบบ Combined Nomenclature (CN) ของ EU ซึ่งรหัส 6 ตัวแรก

จะอ้างอิงตามระบบฮาร์โมนาईซ์ (Harmonized System: HS) รหัส 2 ตัวสุดท้าย คือ

รหัสเฉพาะของ EU

พิกัดสินค้า (CN Code) และสินค้าตั้งต้นที่เกี่ยวข้อง

สินค้า	CN Code	สินค้าตั้งต้นที่เกี่ยวข้อง
ไฮโดรเจน	2507 00 80	*ไม่มีสินค้าตั้งต้นที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจก แต่ไฮโดรเจนเป็นสินค้าตั้งต้นสำหรับ การผลิตเหล็กและแอมโมเนีย

3. ปุ๋ย

หน่วยการผลิต	เมตริกตัน (ผู้นำเข้ารายงานแยกตามชนิดสินค้าและโรงงานที่ผลิตในประเทศถิ่นกำเนิด)
กระบวนการผลิต ที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจก	- การผลิตสารตั้งต้นเพื่อการผลิตปุ๋ยไนโตรเจน - การผลิตปุ๋ยไนโตรเจนด้วยการผสมและปฏิกิริยาเคมี
ก๊าซเรือนกระจกที่เกี่ยวข้อง	ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO ₂) ไนตรัสออกไซด์ (N ₂ O)
หน่วยการปล่อยก๊าซโดยตรง	ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (tCO ₂ e)
หน่วยการปล่อยก๊าซทางอ้อม	ปริมาณกระแสไฟฟ้าที่ใช้ในการผลิต หน่วยเมกะวัตต์ต่อชั่วโมง (MWh)
หน่วยของ Embedded Emission	ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (tCO ₂ e)

©ActiveAgriscience

พิกัดสินค้า (CN Code) และสินค้าตั้งต้นที่เกี่ยวข้อง

สินค้า	CN Code	สินค้าตั้งต้นที่เกี่ยวข้อง
กรดไนตริก	2808 00 00	แอมโมเนีย
ยูเรีย	3102 10	แอมโมเนีย
แอมโมเนีย	2814	ไฮโดรเจน
ปุ๋ยผสม	2523 30 00	แอมโมเนีย
โบเตรตของโพแทสเซียม	2834 21 00	กรดไนตริก
ปุ๋ยที่ได้จากแร่หรือปุ๋ยเคมีที่มีธาตุไนโตรเจน	3102 (ยกเว้น 3102 10)	ยูเรีย
ปุ๋ยที่มีธาตุปุ๋ยไนโตรเจน	3105, 3105 60 00	
ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม		

4. เหล็กและเหล็กกล้า

© Yasmin Hemmati, Unsplash

หน่วยการผลิต	เมตริกตัน (ผู้นำเข้ารายงานแยกตามชนิดสินค้าและโรงงานที่ผลิตในประเทศต้นกำเนิด)
กระบวนการผลิตที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจก	- การผลิต การละลาย หรือการรีไฟน์ (Refining) เหล็ก เหล็กกล้า และสารเจือเหล็ก (Ferrous Alloys) - การผลิตเหล็กชิ้นกลาง (Semi-Finished Steel Products) และเหล็กชิ้นพื้นฐาน
ก๊าซเรือนกระจกที่เกี่ยวข้อง	ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO ₂)
หน่วยการปล่อยก๊าซโดยตรง	ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (tCO ₂ e)
หน่วยการปล่อยก๊าซทางอ้อม	ปริมาณกระแสไฟฟ้าที่ใช้ในการผลิต หน่วยเมกะวัตต์ต่อชั่วโมง (MWh)
หน่วยของ Embedded Emission	ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (tCO ₂ e)

พิกัดสินค้า (CN Code) และสินค้าตั้งต้นที่เกี่ยวข้อง

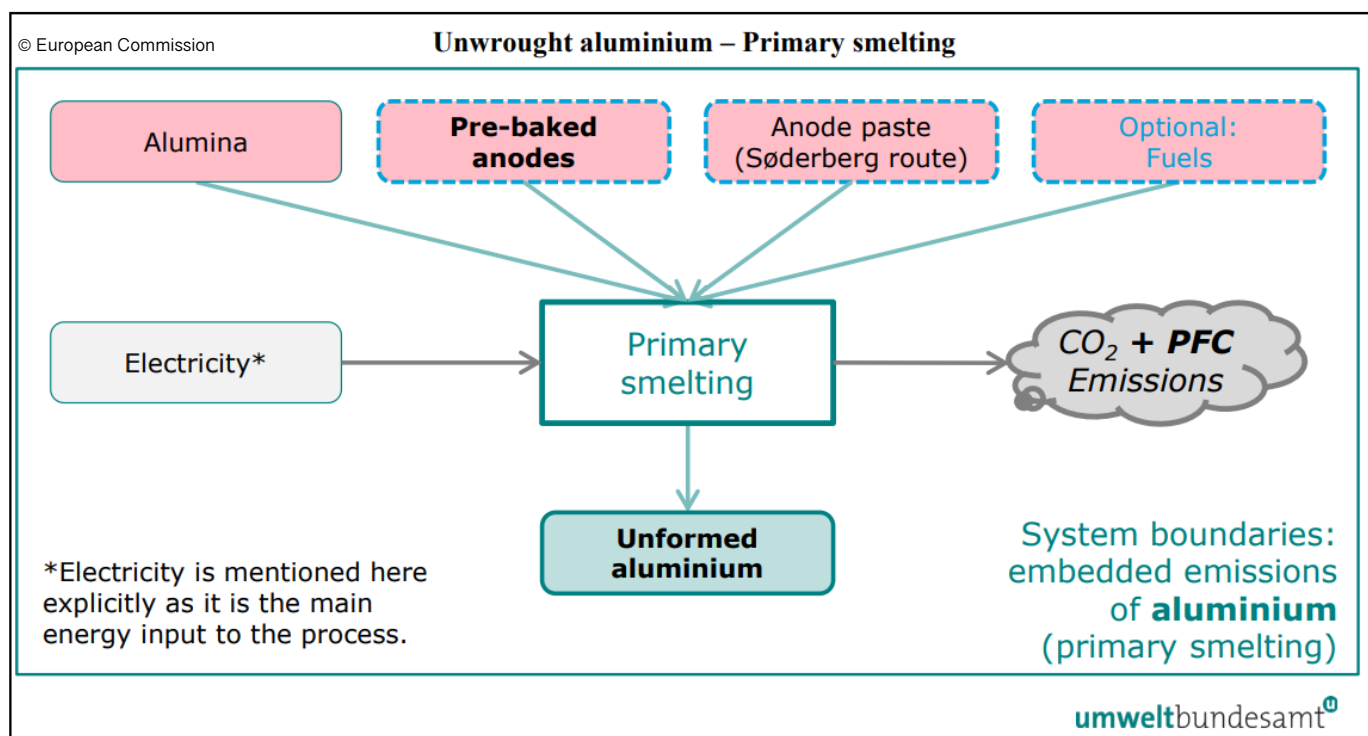
สินค้า	CN Code	สินค้าตั้งต้นที่เกี่ยวข้อง
สินแร่และหัวแร่เหล็ก	2601 12 00	-
เหล็กถลุง	7201	ไฮโดรเจน
เบ็ดและผงของเหล็กถลุง	7205	สินแร่และหัวแร่เหล็ก สารเจือเหล็ก DRI
สารเจือเหล็กเฟอร์โรแมงกานีส (FeMn)	7202 1	สินแร่และหัวแร่เหล็ก (หากใช้ในการผลิต)
สารเจือเหล็กเฟอร์โรโครเมียม (FeCr)	7202 4	
สารเจือเหล็กเฟอร์โรนิกเกิล (FeNi)	7202 6	
เหล็กที่ได้โดยวิธีไดเรกต์รีดักชัน (DRI)	7203	ไฮโดรเจน สินแร่และหัวแร่เหล็ก สารเจือเหล็ก เหล็กถลุง
เหล็กกล้าดิบ	7206, 7207 7218, 7224	สารเจือเหล็ก เหล็กถลุง DRI
ผลิตภัณฑ์เหล็กและเหล็กกล้า	7205	สารเจือเหล็ก
	7208-7217	เหล็กถลุง
	7219-7223	DRI
	7225-7229	เหล็กกล้าดิบ
	7301-7311	
	7318, 7326	

5. อะลูมิเนียม

หน่วยการผลิต	เมตริกตัน (ผู้นำเข้ารายงานแยกตามชนิดสินค้าและโรงงานที่ผลิตในประเทศถิ่นกำเนิด)
กระบวนการผลิต ที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจก	- การผลิตอะลูมิเนียมที่ยังไม่ขึ้นรูป (Unwrought aluminium) จากอะลูมินา (Alumina) หรือเศษอะลูมิเนียม (Scrap) ด้วยวิธีการทางวิศวกรรมโลหการ ทางเคมี และวิธีอิเล็กโทรไลต์ (Electrolyte) - การผลิตอะลูมิเนียมขั้นกลาง (Semi-processed Aluminium Products) และอะลูมิเนียมขั้นพื้นฐาน
ก๊าซเรือนกระจกที่เกี่ยวข้อง	ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO_2), ก๊าซเปอร์ฟลูออโรคาร์บอน (PFC) เช่น คาร์บอนเตตระฟลูออไรด์ (CF_4) และ เฮกซะฟลูออโรอีเทน (C_2F_6)
หน่วยการปล่อยก๊าซโดยตรง	ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (tCO_2e)
หน่วยการปล่อยก๊าซทางอ้อม	ปริมาณกระแสไฟฟ้าที่ใช้ในการผลิต หน่วยเมกะวัตต์ต่อชั่วโมง (MWh)
หน่วยของ Embedded Emission	ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (tCO_2e)

ภาพแสดงกระบวนการหลอมแร่อะลูมินาเพื่อผลิตอะลูมิเนียมที่ยังไม่ขึ้นรูป (Unwrought Aluminium) ที่ก่อให้เกิดทั้งก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และก๊าซเปอร์ฟลูออโรคาร์บอน

พิกัดสินค้า (CN Code) และสินค้าตั้งต้นที่เกี่ยวข้อง

สินค้า	CN Code	สินค้าตั้งต้นที่เกี่ยวข้อง
อะลูมิเนียมที่ยังไม่ได้ขึ้นรูป	7601	อะลูมิเนียมที่ยังไม่ได้ขึ้นรูป จากแหล่งอื่น (สำหรับการผลิตขั้นทุติยภูมิ)
ผลิตภัณฑ์อะลูมิเนียม	7603 - 7608 7609 00 00 7610, 7611 00 00 7612, 7613 00 00 7614, 7616	อะลูมิเนียมที่ยังไม่ได้ขึ้นรูป (ควรแยกสินค้าปฐมภูมิ ออกจากสินค้าทุติยภูมิ)

6. สินค้าที่ได้รับการยกเว้นจาก CBAM

ภายใต้กรอบของกฎหมาย CBAM มีการกำหนดข้อยกเว้นในกรณีต่าง ๆ ดังนี้

- **สินค้าภายใต้ CBAM ที่มีมูลค่าไม่เกิน 150 ยูโร** (เกณฑ์ de minimis ของ EU) ได้รับการยกเว้นจากกฎหมาย CBAM ทั้งในช่วงระยะเปลี่ยนผ่านและช่วงการใช้บังคับเต็มรูปแบบ โดยต้องเป็นสินค้าที่มีมูลค่ารวมไม่เกิน 150 ยูโรต่อหนึ่งรอบการขนส่ง (Consignment)
- **สินค้าสำหรับใช้ในทางทหาร** โดยต้องเป็นสินค้าที่นำเข้าโดยหน่วยงานด้านความมั่นคงของประเทศสมาชิก EU ประเทศนอก EU ที่มีการทำสนธิสัญญาภายใต้กรอบของนโยบายร่วมด้านความมั่นคงและการป้องกัน (Common Security and Defense Policy: CSDP) และกรอบองค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ (NATO)
- **สินค้าจากกลุ่มประเทศสมาคมการค้าเสรียุโรป (EFTA)** ประเทศในกลุ่มนี้ได้มีการใช้กลไก ETS ควบคุมการผลิตสินค้าของตนเองอยู่แล้ว โดยที่ราชอาณาจักรนอร์เวย์ สาธารณรัฐไอซ์แลนด์ และราชรัฐลิกเตนสไตน์ มีการใช้ระบบ EU ETS และสมาพันธรัฐสวิส มีการใช้ระบบ ETS ที่เชื่อมโยงกับระบบ EU ETS อยู่ สินค้าจากประเทศเหล่านี้จึงได้รับการยกเว้นจากกฎหมาย CBAM
- **การนำเข้าไฟฟ้าจากบางประเทศ** หากประเทศที่ผลิตไฟฟ้ามีการบูรณาการกับตลาดไฟฟ้าภายใน EU และมีคุณสมบัติที่เทียบเท่ากับการควบคุมของ CBAM อยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม การยกเว้นข้อนี้มีจำกัดและต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในมาตรา 2 ของ CBAM Regulation อย่างเคร่งครัด

บริบทของประเทศไทย และคำแนะนำสำหรับผู้ประกอบการ

© Freepik

แน่นอนว่ากฎหมาย CBAM จะส่งผลกระทบต่อประเทศไทย เนื่องจาก EU เป็นเขตเศรษฐกิจที่ไทยส่งออกสินค้าเป็นจำนวนมาก กระทรวงพาณิชย์ได้รายงานไว้ในปี 2565 (2022) การส่งออกสินค้าสินค้า CBAM ของไทยไปยัง EU มีมูลค่า 443.63 ล้านยูโร คิดเป็นร้อยละ 2.12 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดของไทยไป EU และเป็นร้อยละ 5.47 ของมูลค่าการส่งออกสินค้า CBAM จากไทยไปตลาดโลก มีสัดส่วนการส่งออกของสินค้าสำคัญดังนี้

1. **เหล็กและเหล็กกล้า** มีมูลค่าส่งออกมากที่สุด อยู่ที่ 342.02 ล้านยูโร คิดเป็นร้อยละ 1.64 ของการส่งออกสินค้าทั้งหมดของไทยไป EU และร้อยละ 6.80 ของการส่งออกสินค้าเหล็กและเหล็กกล้าของไทยไปตลาดโลก
2. **อะลูมิเนียม** มีมูลค่าส่งออก 101.59 ล้านยูโร คิดเป็นร้อยละ 0.49 ของการส่งออกสินค้าทั้งหมดของไทยไป EU และร้อยละ 3.82 ของการส่งออกสินค้าอะลูมิเนียมของไทยไปตลาดโลก

3. **ปฏิก** มีมูลค่าส่งออก 0.0019 ล้านยูโร คิดเป็นร้อยละ 0.00008 ของการส่งออกสินค้าทั้งหมดของไทยไป EU และร้อยละ 0.004 ของการส่งออกสินค้าปฏิกของไทยไปตลาดโลก

ถึงแม้ว่าไทยจะยังมีปริมาณการส่งออกสินค้ากลุ่มอื่น เช่น ไฮโดรเจน ในปริมาณน้อยมาก แต่ก็เป็อุตสาหกรรมที่กำลังเติบโตในกระแสรสร้างเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ที่กำลังได้รับการส่งเสริมทั้งนี้ กระทรวงพาณิชย์ ได้ประเมินว่ามีผู้ประกอบการไทยได้รับผลกระทบมากกว่าร้อยละ และมีสินค้าส่งออกของไทยที่เข้าข่ายเป็นสินค้า CBAM ประมาณ 145 รายการ

อย่างไรก็ตาม ในระยะเปลี่ยนผ่านของ CBAM ความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ส่วนใหญ่เป็นของผู้ประกอบการหน่วยงานศุลกากรของประเทศนำเข้า และคณะกรรมการการยุโรปเป็นหลัก โดยที่การส่งรายงาน การประเมินและตรวจสอบความถูกต้อง รวมไปถึงการกำหนดบทลงโทษต่าง ๆ ยังไม่มีความเกี่ยวข้องใด ๆ กับหน่วยงานรัฐของประเทศส่งออก โดยสามารถสรุปคำแนะนำสำหรับผู้ประกอบการได้ดังนี้

1. การติดตามข้อกำหนดเฉพาะของประเทศนำเข้า

เนื่องจากระบบการตรวจสอบรายงานของ CBAM จะเป็นการตรวจสอบเพื่อยืนยันความถูกต้อง (Cross Check) ของ CBAM Report กับใบขนสินค้าขาเข้าของศุลกากร ซึ่งในท้ายที่สุด หน่วยงานรัฐที่ใช้บังคับข้อกำหนด CBAM (NCA) ของประเทศสมาชิก EU นั้น ๆ จะเป็นผู้พิจารณาว่าการคำนวณปริมาณ Embedded emission นั้นถูกต้องหรือไม่ และประเมินว่า CBAM Report นั้นมีความถูกต้องตรงกันกับข้อมูลการนำเข้าจริง ดังนั้น แต่ละประเทศสมาชิก EU จึงอาจมีระเบียบมาตรฐานการตรวจสอบ CBAM Report ที่ไม่ตรงกัน (โดยเฉพาะในช่วงระยะเปลี่ยนผ่าน ที่ทุกหน่วยงานล้วนต้องเริ่มกระบวนการที่ไม่เคยมีมาก่อน) ผู้ประกอบการจึงควรติดตามข้อมูลข่าวสารด้าน CBAM ของทั้งหน่วยงานศุลกากรและ NCA ของประเทศนำเข้าอยู่เสมอ หากเป็นไปได้ ควรให้ความสำคัญกับการศึกษาการได้รับบทลงโทษของผู้ประกอบการรายอื่น เพื่อให้สามารถปรับปรุงแนวทางการทำรายงานต่อไป

© Appolinary Kalashnikova, Unsplash

2. การประสานข้อมูลระหว่างผู้ผลิตและผู้นำเข้า

ทั้งผู้ผลิตและผู้นำเข้าสินค้า CBAM ล้วนมีหน้าที่รายงานปริมาณ Embedded emission ต่อ EU แต่ผู้นำเข้าที่มีหน้าที่จัดทำ CBAM Report นั้นต้องอาศัยข้อมูลการผลิตสินค้าจากผู้ผลิต ผู้ประกอบการทั้งสองกลุ่มจึงต้องมีการประสานข้อมูลระหว่างกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำรายงานได้ทันเวลา นอกจากนี้ ยังต้องมีการประสานข้อมูลระหว่างผู้ผลิตในกรณีที่มีการผลิตสินค้าประเภท Complex Goods ที่มีการผลิตจากสินค้าตั้งต้นที่เป็นสินค้า CBAM ผู้ผลิตก็จำเป็นต้องมีข้อมูล Embedded emission จากสินค้าตั้งต้นเหล่านั้นเช่นกัน ผู้ประกอบการจึงควรกำหนดแบบแผนและวงรอบการประสานข้อมูลระหว่างกันเพื่อให้สามารถดำเนินการรายงานได้

ทั้งนี้ ผู้ผลิตสามารถใช้การจับเก็บข้อมูล Embedded Emission ของโรงงานตนเองเพื่อเพิ่มความสามารถการแข่งขันได้ เพราะด้วยระบบของ CBAM จะทำให้ผู้นำเข้าต้องการนำเข้าสินค้าจากผู้ผลิตที่มีระบบการติดตามและรายงานปริมาณก๊าซที่เป็นระบบและเชื่อถือได้ เพื่อรับประกันว่าการส่ง CBAM Report ของตนจะมีความถูกต้องราบรื่น

3. การปรับปรุงโครงสร้างกระบวนการผลิต ให้ไม่ปล่อยก๊าซเรือนกระจก

มาตรการการรายงานปริมาณ Embedded Emission การชำระค่าธรรมเนียม และการซื้อใบรับรอง CBAM มีจุดประสงค์หลักเพื่อบีบให้ผู้ประกอบการหันมาทำการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น ถึงแม้จะไม่มี การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในช่วงระยะเปลี่ยนผ่าน แต่การจัดทำ CBAM Report และการติดตามคำนวณ ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกก็สามารถเพิ่มต้นทุนให้ ผู้ประกอบการเป็นจำนวนมากแล้ว ดังนั้น หากผู้ประกอบการ ต้องการหลีกเลี่ยงต้นทุนเหล่านี้และต้นทุนที่จะเกิดจาก การชำระค่าธรรมเนียมเมื่อ CBAM เริ่มใช้บังคับเต็มรูปแบบ ควรเริ่มปรับปรุงโครงสร้างการผลิตของตนเองให้ปล่อย ก๊าซเรือนกระจกให้น้อยที่สุดตั้งแต่บัดนี้ ซึ่งจะส่งผลดีต่อ การส่งออกสินค้ากับทั้ง EU และคู่ค้าสำคัญอื่น ๆ เช่น สหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐประชาชนจีน ที่อาจจะรับเอา ระบบ CBAM ไปเป็นแบบอย่างของระบบการควบคุม สินค้าที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูงได้ รวมไปถึงประเทศ อื่น ๆ เช่น สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) นิวซีแลนด์ ที่ให้ ความสนใจกับมาตรการเก็บภาษีคาร์บอนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ข้อสรุป

ในปัจจุบัน กลไก CBAM ยังคงเป็นที่ถกเถียงใน ระดับโลกในประเด็นความชอบด้วยกฎหมายเนื่องจากอาจ ขัดต่อข้อกำหนดขององค์การการค้าโลก (WTO) และมี งานวิจัยส่วนหนึ่งเสนอว่ากลไกนี้จะสามารถช่วยลด การปล่อยก๊าซเรือนกระจกลดลงเพียงน้อยนิดเท่านั้น แต่ CBAM จะเปลี่ยนรูปแบบการค้า (Trade Pattern) ความสามารถในการแข่งขัน และเพิ่มต้นทุนของผู้ประกอบการ อย่างแน่นอน ผู้ประกอบการจึงควรติดตามข่าวสารและ ปฏิบัติตามข้อกำหนดของ CBAM ทั้งในระยะเปลี่ยนผ่าน และในระยะการใช้บังคับเต็มรูปแบบที่กำลังจะมาถึง โดย สังเกตได้ว่ากลไกของ CBAM ทั้งการจัดทำ CBAM Report ในระยะแรกนี้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับ การติดตามปริมาณก๊าซในขั้นการผลิต และความถูกต้องใน การดำเนินพิธีการทางศุลกากรของผู้ประกอบการเป็นหลัก

ถึงแม้ว่าหน่วยงานรัฐในประเทศส่งออกจะยังคง ไม่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงในกระบวนการของ CBAM แต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งกรมศุลกากร องค์การบริหาร จัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) กระทรวงพาณิชย์ ได้พยายามติดตามและเผยแพร่ข้อมูลที่จำเป็นให้ ผู้ประกอบการรับทราบอย่างต่อเนื่อง โดยหวังว่ารายงาน การศึกษาฉบับนี้จะช่วยเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการ สามารถปฏิบัติตามกฎหมาย CBAM ได้ไม่มากนัก

อ้างอิง

กระทรวงพาณิชย์. “สนค. เนะ เตรียมความพร้อมให้สินค้าอุตสาหกรรมไทย ในช่วงระยะเวลาเปลี่ยนผ่านของมาตรการ CBAM.” <https://www.moc.go.th/th/gallery/category/detail/id/5/iid/357>.

Accessed 12 January 2024.

Cyn-Young Park, Yuya Yamamoto, and Maria Anne Lorraine Doong. “**European Union Carbon Border Adjustment Mechanism: Economic Impact and Implications for Asia.**”

ADB Briefs November 2023. <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/928466/adb-brief-276-eu-carbon-border-adjustment-mechanism.pdf>.

Accessed 10 January 2024.

European Commission. “**Guidance Document on CBAM Implementation for Importers of Goods into the EU.**” <https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2023-12/Guidance%20document%20on%20CBAM%20implementation%20for%20importers%20of%20goods%20into%20the%20EU.pdf>. Accessed 5 January 2024.

European Commission. “**Guidance Document on CBAM Implementation for Installation Operators outside the EU.**” <https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2023-12/Guidance%20document%20on%20CBAM%20implementation%20for%20installation%20operators%20outside%20the%20EU.pdf>. Accessed 5 January 2024.

European Council. “**Fit for 55.**” <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/green-deal/fit-for-55-the-eu-plan-for-a-green-transition/>. Accessed 5 January 2024.

Terrascope. “**CBAM: A guide to understanding the Carbon Border Adjustment Mechanism.**” <https://www.terrascope.com/en-gb/blog/cbam-a-guide-to-understanding-the-cross-border-adjustment-mechanism>. Accessed 10 January 2024.

CPMU
Customs Policy
Monitoring Unit

Office of Customs Affairs
Royal Thai Embassy Brussels

Drève du Rembucher 89
1170 Brussels, Belgium
Tel. +32 2 660 57 59

Email: thaicustoms@thaicustoms.be
<http://brussels.customs.go.th>

© Luca J, Unsplash